

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 3g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 186 alin. (2) din Codul de procedură penală
(*prelungirea arestului preventiv în funcție de complexitatea
investigațiilor*)

CHIȘINĂU

2 martie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 5 ianuarie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 2 martie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 186 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Dorian Pîcălău, în interesele dlui Ion Telembici, în cauza penală nr. 16rj-760/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău, format din dnii Alexandru Gafton, Igor Chiroșca și Boris Talpă, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dl Ion Telembici a fost pus sub învinuire pentru comiterea mai multor infracțiuni. Acesta a fost reținut la 11 martie 2022 și plasat în detenție preventivă până în prezent.

4. La 28 noiembrie 2022, procurorul de caz a înaintat un demers cu privire la prelungirea cu 30 de zile a termenului arestului preventiv aplicat în privința dlui Ion Telembici.

5. Prin încheierea din 2 decembrie 2022, Judecătoria Căușeni, sediul central, a admis demersul procurorului și a prelungit arestul preventiv cu 30 de zile, *i.e.* până la 5 ianuarie 2023.

6. Nefiind de acord cu această încheiere, dl avocat Dorian Pîcălău a formulat, în interesele dlui Ion Telembici, un recurs la Curtea de Apel Chișinău.

7. În cadrul procedurii de recurs, dl avocat Dorian Pîcălău a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 186 alin. (2) din Codul de procedură penală.

8. Printr-o încheiere din 12 decembrie 2022, completul de judecători de la Curtea de Apel Chișinău, format din dnii Alexandru Gafton, Igor Chiroșca și Boris Talpă, au admis ridicarea excepției de

neconstituționalitate, fără a suspenda examinarea cauzei, și au trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 25

Libertatea individuală și siguranța persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea – în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezenta unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 186

Termenul tinerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui

„[...]

(2) Perioada de ținere în arest a învinuitului, inculpatului nu poate depăși un **termen rezonabil, stabilit în funcție de complexitatea investigațiilor necesare pentru descoperirea adevărului** și ținând cont de obligația de celeritate în soluționarea cauzei penale în care învinuitul sau inculpatul este ținut în stare de arest.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că textul „termen rezonabil, stabilit în funcție de complexitatea investigațiilor necesare pentru descoperirea adevărului” din alin. (2) al articolului 186 din Codul de procedură penală este neclar și imprevizibil. Din acest motiv, învinuitului nu-i este clar care sunt investigațiile la care se raportează termenul rezonabil de ținere în arest preventiv și nici perioada efectuării acestor investigații.

12. Totodată, autorul excepției susține că lipsa unor motive clare care să justifice prelungirea arestului preventiv îi încalcă dreptul la libertate.

13. Potrivit autorului excepției, norma contestată este contrară articolului 25 [*libertatea individuală și siguranța persoanei*] din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

16. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 186 alin. (2) din Codul de procedură penală, care reglementează termenul rezonabil de ținere în arest a învinutului și a inculpatului. Curtea constată că articolul 186 alin. (2) din Codul de procedură penală nu a constituit anterior obiect al controlului constituționalității.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează legalitatea prelungirii arestului preventiv. Curtea observă că instanța de judecată a argumentat necesitatea prelungirii arestului preventiv inclusiv pe baza articolului 186 alin. (2) din Codul de procedură penală și având în vedere complexitatea cauzei. Totodată, Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost înregistrată în procedura sa la 5 ianuarie 2023, data la care a expirat măsura arestului preventiv (a se vedea § 5). Totuși, în eventualitatea în care Curtea nu ar exercita controlul de constituționalitate, excepția de neconstituționalitate ar fi lipsită de efectivitate. Astfel, Curtea rămâne competentă să examineze norma contestată, având în vedere caracterul special al măsurilor preventive, imposibilitatea suspendării procedurii de soluționare a acestora, precum și celeritatea examinării acestor categorii de dosare (a se vedea HCC nr.15 din 28 mai 2020, § 14).

19. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să fie examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 30 din 18 martie 2021, § 19; DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 20).

20. Curtea observă că autorul excepției a afirmat incidența articolului 25 [*libertatea individuală și siguranța persoanei*] din Constituție.

21. Cu privire la articolul 25 din Constituție, care își găsește corespondentul în articolul 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Curtea notează că acesta presupune că nicio persoană nu poate fi privată de libertate de o manieră arbitrară. Noțiunea de detenție „arbitrară” din articolul 5 § 1 din Convenție implică nerespectarea motivelor legale pe baza cărora o persoană poate fi privată de libertate și nerespectarea

procedurii prevăzute de legea națională (a se vedea *Creangă v. România*, hotărârea din 23 februarie 2012, § 84).

22. Detenția preventivă reprezintă una dintre excepțiile de la regula generală prevăzută de articolul 5 § 1 din Convenție și este stabilită de subparagraful (c) al acestui articol. În timp ce articolul 5 § 1 (c) din Convenție stabilește motivele pe baza cărora detenția preventivă poate fi permisă, § 3 prevede garanțiile procedurale care includ regula caracterului rezonabil al detenției preventive, astfel, reglementându-i durata. Așadar, pe baza articolului 5 § 3 din Convenție, autoritățile judecătorești naționale trebuie să asigure că detenția preventivă a unei persoane acuzate nu depășește un termen rezonabil. Persistența suspiciunii rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune reprezintă o condiție *sine qua non* pentru legalitatea detenției continuate, dar după o anumită perioadă de timp ea nu mai este suficientă (a se vedea *Buzadji v. Republica Moldova* [MC], 5 iulie 2016, §§ 85 - 87).

23. Caracterul rezonabil al detenției preventive nu poate fi apreciat la modul abstract. Faptul dacă este sau nu rezonabil pentru un acuzat să rămână în detenție presupune să se efectueze o analiză pe baza faptelor fiecărui caz particular și conform caracteristicilor sale precise. Pentru a îndeplini standardul minim al articolului 5 § 3, autoritățile naționale trebuie să ofere motive „relevante” pentru ținerea în detenție a persoanei acuzate, care să fie și „suficiente” pe baza circumstanțelor particulare ale cauzei (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Buzadji v. Republica Moldova* [MC], 5 iulie 2016, § 90; *Grubnyk v. Ucraina*, 17 septembrie 2022, § 129). Totodată, analiza motivelor relevante și suficiente ale detenției preventive nu poate fi separată de durata efectivă a acesteia. Cu cât mai mult durează detenția preventivă, cu atât mai convingătoare trebuie să fie justificarea care demonstrează pretinsul risc sau pretinsele riscuri în cazul eliberării acuzatului (a se vedea *Maassen v. Olanda*, 9 februarie 2021, § 62).

24. Mai mult, pentru a justifica detenția continuată a persoanei, autoritățile trebuie să demonstreze că au dat dovadă de o „diligență specială” la desfășurarea procedurilor. În acest sens, Curtea Europeană are în vedere complexitatea și caracteristicile precise ale investigației (a se vedea *Batiashvili v. Georgia*, 10 octombrie 2019, § 55). În cauza *Nuota v. Republica Cehă*, decizia comitetului din 15 decembrie 2022, Curtea Europeană a considerat că acțiunile autorităților naționale timp de aproape un an de la plasarea în detenție preventivă a reclamantului au respectat standardul de diligență specială, având în vedere caracterul deosebit de complex al cauzei, care implica un element internațional (a se vedea § 21).

25. În acest sens, Curtea notează că, potrivit articolului 186 alin. (9) din Codul de procedură penală, prelungirea termenului de arest preventiv se dispune cu respectarea condițiilor pentru aplicarea inițială a măsurii arestării preventive. Suplimentar, judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată au obligația să examineze dacă aplicarea altor măsuri preventive neprivative de libertate sunt suficiente pentru înlăturarea riscurilor și dacă există motive relevante și suficiente pentru prelungirea măsurii de arest preventiv.

26. Totodată, potrivit alin. (5) din articolul 186 din Codul de procedură penală, fiecare perioadă cu care se prelungește arestul preventiv nu poate depăși termenul de 30 de zile și trebuie stabilită în funcție de complexitatea investigațiilor necesare pentru descoperirea adevărului și ținând cont de obligația de celeritate în soluționarea cauzei penale în care învinuitul sau inculpatul este ținut în stare de arest (a se vedea alin. (2) din același articol).

27. În acest context, Curtea reține că legislatorul a optat în favoarea acestei formulări generale pentru a permite subiectelor care au competența aplicării legii să efectueze o analiză pe baza faptelor fiecărui caz particular și conform caracteristicilor sale precise. În acest sens, necesitatea efectuării unor investigații complexe constituie un factor care ar putea justifica menținerea în detenție preventivă a persoanei și de care depinde durata pentru care se prelungește arestul.

28. Așadar, caracterul complex al investigațiilor și timpul necesar pentru efectuarea acestora sunt chestiuni care trebuie examinate în fiecare caz de procuror și judecătorul de instrucție sau, după caz, de instanța de judecată. Aceștia sunt mai bine poziționați să stabilească termenul care asigură respectarea caracterului rezonabil al detenției într-un caz particular. Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii în situații concrete exced controlului de constituționalitate (a se vedea DCC nr. 176 din 13 decembrie 2022, § 20).

29. Mai mult, Curtea reține că, potrivit alineatelor (6) și (8) din articolul 186 din Codul de procedură penală, termenul maxim pentru care poate fi aplicat arestul preventiv în privința aceleiași persoane și a aceleiași fapte este de 12 luni cumulativ și de 8 luni în privința minorilor.

30. Prin urmare, din analiza abstractă a prevederilor contestate, Curtea nu reține existența unei ingerințe în articolul 25 din Constituție. Dimpotrivă, Curtea observă că norma contestată obligă acuzarea și instanța de judecată să dea dovadă de o „diligență specială” în procedurile în care persoană se află în detenție continuată, iar în caz contrar să o elibereze.

31. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea în cauză privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 186 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Dorian Pîcălău, în interesele dlui Ion Telembici, în cauza penală nr. 16rj-760/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 2 martie 2023

DCC nr. 23

Dosarul nr. 3g/2023